

Petek 13. za slovenske knjižnice

Viktorija Kante
Lavričeva knjižnica Ajdovščina
viktorija.kante@ajd.sik.si

Marčevski petek 13. je upravičil svoj sloves nesrečnega dne. Na ta dan so se začasno zaprle vse slovenske knjižnice. Namen članka je povzeti dogajanje v Lavričevi knjižnici Ajdovščina in njenih enotah (Vipava, Podnanos, Dobravlje, Potujoča knjižnica) tik pred zaprtjem in med njim.

V zadnjih dneh pred zaprtjem je zaradi preprečevanja širjenja koronavirusa najprej odpadla večina kulturnih prireditev in dogodkov po knjižnicah ter drugih ustanovah. V Lavričevi knjižnici smo tako v tednu pred uradnim zaprtjem odpovedali ure pravljic v vseh enotah in predavanje za odrasle. Zadnji dogodek smo izpeljali 3. marca. Ta dan smo gostili dr. Uroša Lipuščka s predavanjem *Izzivi sodobne Kitajske*. Na njem je spregovoril o Kitajski kot novi velesili, ki vse bolj sooblikuje svet. Med najaktualnejšimi izzivi je omenil seveda boj proti koronavirusu, ki je izbruhnil prav v tej ogromni državi. Predavanje je bilo izredno dobro obiskano, saj je pritegnilo več kot 70 obiskovalcev, čeprav smo se po tihem že spraševali, ali bo grozeča epidemija zredčila število poslušalcev. Le dan pozneje je bil proti večeru tudi v Sloveniji potrjen prvi primer okužbe s koronavirusom.

V ponedeljek, 9. marca, smo na vhodih vseh naših enot namestili naprave za brezkontaktno razkuževanje rok in obesili plakate z nasveti NIJZ glede higiene kašlja in pravilnega umivanja ter razkuževanja rok. Zaposleni smo pri svojem delu v izposoji začeli uporabljati rokavice. Glede obiska članov smo opazili rahla nihanja navzgor in navzdol vzporedno s poročili o večanju števila okuženih v Sloveniji. Najbolj obremenjena dneva sta bila sobota, 8., in četrtek, 12. marca. Tisti četrtek nas je obiskalo kar 100 obiskovalcev več kot ob ostalih »normalnih« četrtek, med njimi je bilo predvsem več šolarjev. Nekateri člani so si izposodili res izredno velike količine gradiva.

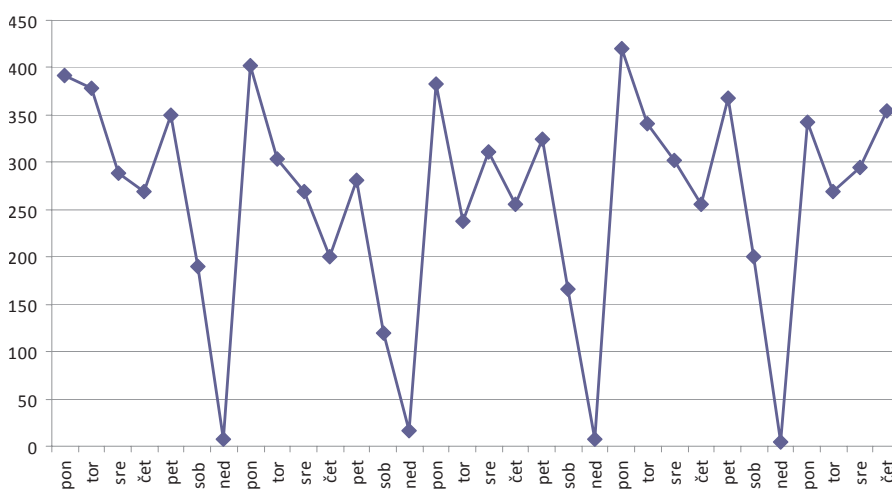
Slovenija je na podlagi 7. člena zakona o nalezljivih boleznih zaradi naraščanja števila okužb s koronavirusom 12. marca 2020 razglasila epidemijo. Tisti dan je Vlada RS sprejela tudi sklep o začasnem zaprtju vrtcev in šol s ponedeljkom, 16. 3. 2020. Le nekaj ur zatem je bil sprejet tudi sklep o začasnem zaprtju knjižnic. Knjižnice v Sloveniji so tako uradno zaprle svoja vrata za obiskovalce tri dni prej kot šole.

Tistega usodnega petka, 13. marca, smo se zaposleni v Lavričevi knjižnici Ajdovščina zbrali na izrednem sestanku. Nismo sproščeno sedeli v sejni sobi ob kavi in čaju, ampak smo stali v velikem krogu, meter drug od drugega. Dogovorili smo se, da bomo med začasnim zaprtjem knjižnice v vseh enotah izločali in odpisovali gradivo ter temeljito pospravili knjižne police. Že ob koncu tedna so naši velikopotezni

načrti padli v vodo. Izkazalo se je, da se zaposleni pri delu ne bomo mogli družiti tako, kot smo se do zaprtja. Tako je večina zaposlenih v prvem tednu porabila lanski dopust. Vsem uporabnikom, ki imajo urejeno elektronsko obveščanje, smo poslali obvestilo o začasnem zaprtju knjižnice in o tem, da se zamudnina med zaprtjem knjižnice ne bo zaračunavala. V enoti Ajdovščina smo uvedli dežurstvo za vse enote na enem mestu. Vsak delavnik od ponedeljka do petka smo bili od 8. do 15. ure dosegljivi po telefonu in elektronski pošti.

V torek, 17. marca, smo pred enoto v Ajdovščini postavili voziček z odpisanimi knjigami in revijami in ga opremili z napisom »Vzemite, berite!«, od takrat so knjige na vozičku ljudem na voljo 24 ur na dan vse dni v tednu. Le ob zelo slabem

■ Število obiskovalcev v osrednji knjižnici v Ajdovščini od ponedeljka, 10. 2. 2020, do četrta, 12. 3. 2020

vremenu ga umaknemo pod streho. Poleg vozička je obiskovalcem na voljo tudi razkužilo za roke. Redno polnimo svojo hišico knjigobežnico v parku ob Hublju. Uporabnike smo opozorili, naj z gradivom ravnajo odgovorno in naj upoštevajo varnostno razdaljo. Z veseljem ugotavljamo, da so našo začasno ponudbo lepo sprejeli in gradivo pridno odnašajo domov.

Na naši spletni strani in strani na Facebooku smo objavili možnosti spletnih storitev, do katerih so naši člani upravičeni. 27. marca smo uredili možnost spletnega vpisa. V mesecu dni se je za to možnost odločilo 30 ljudi. Med trajanjem epidemije in zaprtostjo knjižnice smo bralcem omogočili brezplačni vpis, tako lahko dostopajo do portala Biblos in ostalih e-virov. Ko bomo knjižnico odprli, se bodo odločili, ali bodo plačali članarino in še naprej ostali naši člani ali jih bomo izbrisali.

Prve dni po zaprtju je na dan poklicalo približno deset članov, ker so želeli podaljšati izposojevalni rok gradivu in se izogniti zamudnini. Sedaj, več kot mesec po zaprtju, jih to očitno ne skrbi več, saj le še redko kdo želi podaljšati gradivo po telefonu.

V tem času smo dokupili 41 novih licenc e-knjig v elektronski knjižnici Biblos. Trenutno imamo tako v naši knjižnici 907

licenc različnih naslovov e-knjig. Njihova izposoja je v tem času zelo narastla. V letu 2019 smo zaznali od 67 do 139 izposoj e-knjig na mesec oz. povprečno 97 enot. Letošnjega marca je bilo izposojenih 505, aprila pa 768 e-knjig. Tako smo vsaj delu uporabnikov omogočili dostop do knjige. Najbolj izposojene so knjige *Belo se pere na devetdeset*, *Luciferka*, *Pogovori s prijatelji* ter *Ranta in košarkatorji*. To so naslovi, ki se pri nas najbolj izposojajo tudi v papirnati obliki. Morda se bo skrajšala čakalna vrsta rezervacij za omenjene naslove, ko bomo knjižnico odprli. Po telefonu smo kar veliko uporabnikom pomagali pri uporabi Biblosa in z gotovostjo lahko trdimo, da je po e-knjigah posegel tudi del populacije, ki se je s tovrstno knjigo srečal prvič.

Takoj po začetku karantene so se mnogi slovenski ustvarjalci odločili, da bodo na družabnem omrežju Facebook pripovedovali ali brali otrokom zgodbe. Med prvimi sta bila to Boštjan Gorenc Pižama v večernih urah ter Desa Muck v dopoldanskem času. Dušica Kunaver je vzpostavila svojo stran na Facebooku *Babica Dušica* pripoveduje in tako nam skozi zgodbe skoraj vsakodnevno deli mnoge ljudske modrosti. V svojih pripovedovalskih sposobnostih se je preizkusil tudi sodelavec Matjaž Stibilj in priredil zgodbo po stripu Davida Krančana *Grdina* in ljudski pravljici *Grdina pod kamnom*. Posnetek smo objavili na naši strani na Facebooku, doživel je zelo dober

odziv med našimi sledilci. Zaznali smo skoraj 6000 ogledov. Naši sledilci so se razživali tudi ob prvoaprilski šali, v kateri smo jim predstavili nov način postavitve gradiva v knjižnici, in sicer po barvah. Tako smo vnesli vsaj nekaj zabave in barve v turobne dni karantene.

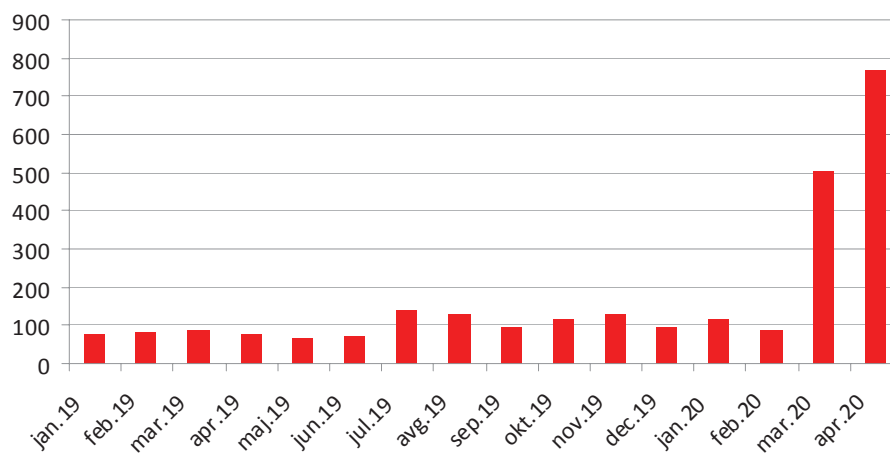
39. dan začasnega zaprtja knjižnice, 21. aprila, smo v soglasju s Civilno zaščito Ajdovščina v omejenem obsegu sprostili vračanje na zunanjem knjigomatu v Ajdovščini. Knjigomat deluje 24 ur ob delavnikih od ponedeljka do petka. Za vzpostavitev vračanja smo se odločili predvsem zato, da bi se izognili masovnemu vračanju gradiva ob ponovnem odprtju knjižnice. Dežurni delavec vse knjige obriše z razkužilom in jih postavi na police. Tako bo vrnjeno gradivo »odležalo potrebno karanteno« in bo ob ponovnem odprtju knjižnice takoj na voljo našim uporabnikom. To je vsekakor potrebno, saj imajo naši bralci izposojenih več kot 20.000 enot gradiva, od tega največ, 13.000, iz osrednje knjižnice.

Po prvem maju nameravamo začeti vračanje gradiva tudi v krajevni knjižnici v Vipavi, in sicer na notranjem knjigomatu, ki ga bomo postavili na hodnik, ter v Podnanosu, kjer bomo vrnjeno gradivo odlagali v zaboje.

Vzporedno z možnostjo vračanja gradiva na zunanem knjigomatu smo vzpostavili tudi omejeno izposoj knjižnega gradiva za študijske namene. Dijaki in študentje lahko naročajo študijsko, strokovno, izobraževalno in projektno gradivo iz oddelka v Ajdovščini. Naročanje in izposoja gradiva sta omejena na največ pet enot. Naši uporabniki lahko izpolnijo spletni obrazec ali nas pokličejo po telefonu. Prvi teden, odkar smo uvedli to storitev, smo pripravili 35 paketov.

Poleg tega smo začeli izvajati že dolgo načrtovan projekt »Knjiga na dom«. Z njim želimo doseči tudi tiste uporabnike, ki zaradi zdravstvenih, socialnih in finančnih razlogov ne morejo obiskati osrednje knjižnice in njenih enot. Za pomoč in podporo pri iskanju stikov z

■ Izposoja e-knjig v Lavričevi knjižnici Ajdovščina

njimi smo zaprosili javne zavode in službe v občinah Ajdovščina in Vipava, ki poznajo položaje ljudi na terenu, ter jih opremili z letaki, na katerih so kontaktni podatki ter informacije, kako knjiga človeku lahko pomaga in koristi. Med nastajanjem tega prispevka čakamo na prve odzive. Knjiga na dom bo od zdaj naša standardna storitev, namenjena deprivilegiranim slojem prebivalstva.

V tednu pred prazniki smo v manjših skupinah ob upoštevanju priporočil NIJZ začeli izvajati načrt izpred več kot enega meseca, in sicer izločanje, odpis, inventuro in urejanje gradiva v vseh enotah Lavričeve knjižnice razen v osrednji knjižnici v Ajdovščini. Odpisali smo več kot 3000 enot gradiva.

Začasno zaprtje knjižnic ni trajalo le 14 dni, ampak ob pisanju tega članka traja že 50 dni. V tem času smo virtualno praznovali 2. april, mednarodni dan knjig za otroke, in 23. april, svetovni dan knjige in avtorskih pravic. Letošnjo poslanico ob mednarodnem dnevu knjig za otroke je napisal Peter Svetina s pomenljivim naslovom »*Lakota po besedah*«. V teh težkih časih za vse nas smo še posebej lačni besed, ki so hrana za našo dušo. Srčno upam, da lahko prebiramo ta članek v *Knjižničarskih novicah* že v ponovno odprtih knjižnicah. ●